

” 70 éve a gyermekekért,
70 éve az óvodapedagógusok
pedagógiai-módszertani
fejlődéséért ”

SZAKMAI-MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

NEVELÉS

A címlapfotó-pályázat decemberi nyertese: a **Cserszegtomaji Pipacs Óvoda-bölcsőde**

Kép címe: **Karácsonyi várakozás,
gyertyafény, csillagfény**

Beküldő óvodapedagógus: **Kozma Márta**

LXXVI. évfolyam
2023. december
10. szám

Takácsné Szabó Melinda

KRE PK Neveléstudomány MA hallgatója

Logikai-matematikai tehetségigéretetek az óvodában 2. rész

A tehetségigéretetek azonosítása

Révész Géza *A korai tehetség felismerése (1918)* című kötetében részletesen kifejti álláspontját, miszerint szükségtelenek a tehetségvizsgálatok kisgyermekkorban. Az ellentétes kutatási eredmények azt bizonyítják, hogy a mai gyakorlat más álláspontot képvisel. Ugyanis a tehetséggondozó szakemberek 51%-a már óvodáskorban szükségesnek tartja a felméréseket (1. ábra).

Az óvodai nevelésben elsősorban a megfigyeléseinkre támaszkodunk és ez így van rendjén. Akár a kiemelkedő képességek, akár az elmaradások tekintetében a legjobb módszer a gyermekek folyamatos megfigyelése a szabad játék, párhuzamos tevékenységek, mozgás, felfedezés közben. Ez alapján tudjuk a leghatékonyabban elősegíteni a gyermekek fejlődését.

Molnárné dr. László Andrea, a Rákóczi Ferenc Tehetségpont pedagógusa, nekem adott interjújában felhívja a figyelmet egy nagyon fontos dologra: „Azt gondolom, bármikor lehet mérni, de az eredménnyel vigyázni kell. Ha egy 2-3 éves gyerek kiemelkedő logikai képességeket mutat, az nem biztos, hogy tartós, lehet, hogy csak ezen a területen fejlődött előbb a társaihoz viszonyítva.” Úgy vélem, ez a megállapítás minden területre igaz lehet.

Logika-matematika tekintetében már óvodáskorban felismerhető a gyermekek ezirányú érdeklődése, erre mindenesetre érdemes odafigyelni, és minél több gondolkodást segítő játékkal, fejtörővel, tevékenységgel elősegíteni további fejlődésüket. „Az óvodai tehetséggondozásban a stimuláló környezet megteremtése a legfőbb feladat. Mind a szakirodalmak, mind az óvodában tett megfigyelés ezt igazolja” (Takácsné, 2019:32).

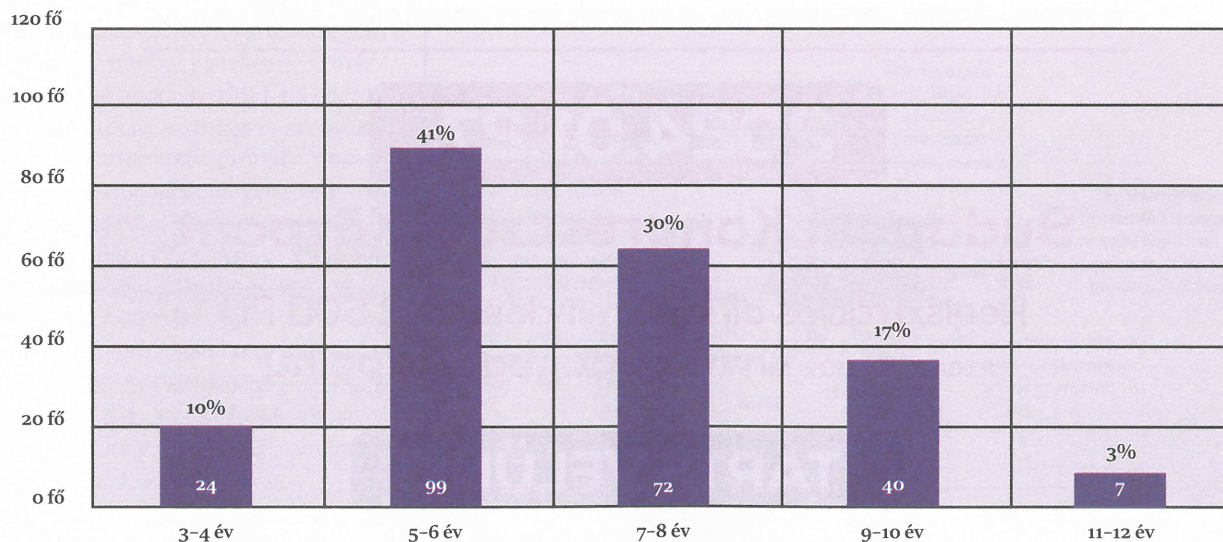
A matematikai tehetségigéretetek főbb tulajdonságai

A legismertebb tulajdonságlista, amely kifejezetten matematikai tehetségekre vonatkozik, Gyarmathy Évától (2002) szár-

mazik. Azonban e tulajdonságlistában a már felismert tehetségek jellemvonásai tükröződnek. Vajon ezek a tulajdonságok már az óvodáskorban is megmutatkoznak? Tehetséggondozással foglalkozó pedagógusok (N = 237), pszichológusok (N = 5) véleménye szerint részben már fellelhetők ezek a tulajdonságok, ilyen a rugalmas gondolkodás, kitartás és feladatelkötelezettség, a problémák keresése és a kiváló emlékezet.

Az adatokat látva azt tapasztalhatjuk, hogy ez a tulajdonságlista (Gyarmathy Éva) nem fedi le a kisgyermekkor jellemvonásokat matematikai tehetségfelismerés tekintetében. Kutatásom egyik fő célja volt egy olyan tehetségfejlesztő szakemberek tapasztalataiból kiinduló tulajdonságlista összeállítása, amely segítséget nyújthat a logikai-matematikai tehetségigéretetek korai felismerésében.

Javasolt életkor a tehetségek mérésére

1. ábra: Forrás: saját vizsgálat, 2020. – Logikai-matematikai tehetség azonosítása

A felmérés segítségével készült lista elemei sokkal közelebb állnak az óvodáskorú gyermekekhez, megtalálhatóak benne azok a tulajdonságok, melyek egyértelmű jelzései lehetnek az átlagtól eltérő képességeknek.

Az alábbi tulajdonságlista jobban illeszkedik az óvodás korosztály jellemzőihez. A játék, mint elsődleges tevékenység kerül előtérbe, mely a megfigyelés fontos eszköze is egyben.

A matematikai tehetségigéretnek főbb tulajdonságai óvodáskorban (a felmérések alapján):

- Képesek hosszú ideig egy dologra koncentrálni.
- Korán nagy érdeklődést mutatnak a számok iránt.
- Kitartás és pontosság a játékok során.
- Szeretik a kirakójátékokat, a téri rejtvényeket, mintákat.
- Jó problémamegoldó képesség.
- Másfél-két évesen rengeteget kérdez, okokat és összefüggéseket próbál találni.
- Idősebb gyermekek, személyek, játszótársak preferálása.
- Kiemelkedő téri-vizuális képesség.
- Matematikai készségek is egyértelműen megjelennek (pl. kétévesen 4–10 tárgyat stabilan megszámol; ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát; háromévesen 50-es számkörben összead, kivon).
- Szeretik a számjátékokat, élvezettel számolnak, keresnek és találnak összefüggéseket.
- Nagy pontosságú és részletességű rövid és hosszú távú memória.
- Számfogalom korai kialakulása.
- Váratlan és meglepő válaszok a gyermek részéről.
- Játékaikat rendszerezik, szortíroznak, osztályba sorolnak sok mindent.
- Fejlett finommotorika és mozgáskoordináció.
- Fejlett képzelőerő, erős fantázia.
- Logikus gondolkodás.
- Geometriai formák ismerete.

Ahhoz, hogy egyértelműen kijelenthető legyen, hogy e tulajdonságok valóban általános jellemzői lehetnek a matematikai tehetségigéretnek, további vizsgálatok szükségesek, természetesen a gyermekek megfigyelése is hosszabb időt vesz igénybe.

Összegzés

Az embernevelésben a kisgyermekkori fejlődés elősegítése kulcsfontosságú. A neveléstudományok kutatói szerint a születéstől hétéves korig eldől, mennyit tud felszínre hozni az ember a

benne rejlő képességekből. Éppen ezért fontos, hogy minél korábban ériék fejlesztő hatások a gyermeket. Ígéretből tehetség ennek értelmében akkor lesz, ha minél korábban és minél magasabb színvonalon, a képességeknek és adottságoknak megfelelően kezdődik meg a gondozás (Füllér, 1999), tehát nem elhanyagolható a tehetségfejlesztés már az óvodáskorban. Ebben a korban még nem állapítható meg egyértelműen egy gyermek irányultsága, kiemelkedő képessége. Nem ezt kell célul kitűznünk. A korai azonosítás fontos ugyan, de nem jelenthetjük ki egy gyermek esetében sem, hogy csak az adott területen mutat kiválóságot, mert megfosztjuk őt annak lehetőségétől, hogy másban is kitűnhessen. Ezért vigyázni kell a célzott fejlesztéssel is, a lehetőséget kell biztosítani a gyermekek érdeklődését figyelembe véve, ami rendkívül fontos a csoport egészére nézve, nem egyéni munkaforgatóban. Elsődleges feladatunk, hogy a kisgyermek érdeklődésére reagáljunk fenntartva a tevékenység, a felfedezés örömeit. Olyan környezetet teremtünk számukra, melyben lehetőség van az ér-

deklódásának megfelelő manipulációra. Legyenek elérhetőek olyan eszközök, játékok, tevékenységek, melyek elősegítik a fejlődését, meghagyva a szabad választás lehetőségét.

Az ösztönző környezet elősegíti, hogy a gyermek kipróbálja önmagát, felfedezze a körülötte levő világot, elméleteket alkosson, kísérletezzen. Az óvoda a kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó légkörével, lehetőségeivel, szabadságával segíthet felszínre hozni a gyermek rejtett képességeit. „A tehetség gondozás folyamatában az óvoda az alapokat teremti meg, alapok nélkül pedig építkezni nem lehet. Az óvodapedagógus feladata, hogy ezeket a jeleket felfedezze, megfigyelje, elemezze, felszabadítsa a gyermek belső lehetőségeit, tartsa szem előtt érdekeit! A legfontosabb, hogy fejlődésének egyéni jellemzőit vegye figyelembe, és a gyermeket mindig önmagához viszonyítsa! Hagyjuk, hogy ő maga határozza meg a terhelés mértékét! Ahhoz, hogy az egyes területek fejlesztése értékké váljon, elengedhetetlen, hogy összhangban legyen a gyermek testi-lelki, értelmi és érzelmi szükségleteivel egyaránt” (Takácsné, 2019:33).

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM:

- **Dávid Mária–Hatvani Andrea–Héjja-Nagy Katalin** (2014): Tehetségazonosítás a pedagógiában. *Génius Műhely Kiadványok. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. Budapest.*
- **Füllér Gizella** (1999): Tehesség gondozás korai gyermekkorban?! *Iskolakultúra*, 3:32–38.
- **Gyarmathy É.** (2002): Matematikai tehetség. *Új pedagógiai szemle*, 52. évf., 5:110–115.
- **Gyarmathy Éva** (2012): Szakmai alapok a nemzeti tehesség gondozás továbbfejlesztéséhez. In: Magyar Génius program. *Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. Nevelési Tanácsadók Egyesülete. 6–10. oldal.* http://geniuszportal.hu/sites/default/files/Nevtan_szakmai_ajanlasok.pdf (2018. január 12.)
- **Izsóné Szecsődi Ildikó–Hujber Tamásné** (2015): A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozásának szakszolgálati protokollja. *Educatio Nonprofit Kft., Budapest.*
- **Józsa Krisztián** (2000): A számlálási készség kritériumorientált fejlesztése. *Új Pedagógiai Szemle*, 7–8:270–278.
- **Kovács Gábor–Balogh László** (2010): A matematikai tehetség fejlesztése. *Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.*
- **Takácsné Szabó Melinda** (2019): Az óvodai tehesség gondozásban a stimuláló környezet megteremtése a legfőbb feladat! In: Kovács Tibor Attila (szerk.): *Tehetségek hite: Hallgatói tanulmánykötet, L' Harmattan Kiadó, Budapest, 27–35. p.*
- **Takácsné Szabó Melinda** (2020): Matematikai tehetségigéret az óvodában. *Tehetség folyóirat. A Magyar Tehesség gondozó Társaság kiadványa, XXVIII. évf., 1. szám, 8–10. p.*